

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΙΣ΄ 1996-2000

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

«ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ ΤΟΥ ΝΑΞΙΟΥ
ΠΙΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ»

ΝΑΞΟΣ 8-11 ΙΟΥΛΙΟΥ 1993

ΑΘΗΝΑ 2000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΧΡΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ	5 - 15
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (Βαλληνδράς), Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης ὁ ἐκ τῆς νήσου Νάξου	16- 21
ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (ΣΤΑΜΕΝΑΣ), Ἡ ἀπήχθαι τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου εἰς τὸν λαὸν τῆς γενετικῆς τοῦ νήσου Νάξου	22- 30
ΗΜΕΛΛΟΣ ΣΤΕΦ. Δ., Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης λαογραφῶν	31- 45
ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΤΑΣΟΣ ΑΘ., Νικόδημος Ἄγιορείτης ὁ Νάξιος καὶ τὸ κίνημα τῶν Κοιλυβάδων	46- 77
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ (ΡΙΖΟΣ), Τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἄγιορείτου ὡς βοήθημα τοῦ κηρυγματικοῦ λόγου	78- 93
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΣ ΔΗΜΗΤΡ. Β., Αἱ εἰς τὴν Ρουμανικὴν μεταφράσεις ἔργων Νικοδήμου τοῦ Ναξίου	94-102
ΞΥΠΝΗΤΟΣ ΝΙΚ. ΦΡ., Ἡ σημασία τῶν ὄρων χειροτονία καὶ ἀφορισμός καὶ ἡ εἰδικότερη προβληματικὴ στοὺς κανονικοὺς δίκαιο κατὰ τὸν Ἅγιον Νικόδημον	103-134
ΦΕΙΔΑΣ ΒΛΑΣΙΟΣ ΙΩ., Πηδάλιον καὶ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση	135-154
ΠΟΛΙΤΗΣ ΝΙΚ. Γ., Τὸ ὀρθῶς νοεῖν κατὰ τὸν Ἅγιον Νικόδημον τὸν Ἄγιορείτην	155-167
ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ, Στεφάνου ἱερομονάχου τοῦ Σκουρταίου Καταγραφή (ἡμερολόγιον) 1834-1836 περὶ ἐκδόσεως ἔργων Ἁγίου Νικοδήμου Ἄγιορείτου	168-194
ΜΗΤΣΑΚΗΣ Κ., Ὁ Ἀσματικὸς κανόνας γιὰ τοὺς Νεομάρτυρες τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἄγιορείτη	195-217
ΤΟΥΜΠΑΚΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Κ., Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης καὶ ὁ Χρῦσανθος ὁ Αἰτωλός	218-238
ΠΑΣΧΟΣ Π. Β., Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης ὡς ἀγιολόγος	239-263
ΠΡΟΒΑΤΑΚΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΜΙΧ., Ἡ προσωπογραφία τοῦ ἐκ Νάξου Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἄγιορείτου μέσα ἀπὸ ἔργα Ἑλλήνων καὶ ξένων λαϊκῶν δημιουργῶν	264-308
ΜΑΝΑΦΗΣ ΚΩΝΣΤ. Α., Εἰδήσεις περὶ τὰς ἐκδόσεις ἔργων Νικοδήμου τοῦ Ἄγιορείτου ἐξ ἀνεκδότων ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τῆς ἱεράς μονῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἄθω	309-335

ΣΦΥΡΟΕΡΑΣ ΒΑΣ. ΒΛ., Τὸ «Νέον Μαρτυρολόγιον» τοῦ Νικοδήμου Ἀγιορείτη (Ἐπισημάνσεις ἀπὸ μιᾶς νέας ἀνάγνωσις) . . .	336-359
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ., Βιβλιογραφικὴ Ἐπιστάσις τῶν ἐκδόσεων Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου	361-667
ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	668-670
Α' ΙΔΡΥΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	668
Β' ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ (1958-1961) . .	668
Γ' ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ	669
Δ' ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ	669
Ε' ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	669-670
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	671-672

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

τόμ. Α'	(1961),	σελ. 680	(ἔξηντλ.)
τόμ. Β'	(1962),	σελ. 916	(ἔξηντλ.)
τόμ. Γ'	(1963),	σελ. 1135	(ἔξηντλ.)
τόμ. Δ'	(1964),	σελ. 715	(ἔξηντλ.)
τόμ. Ε'	(1965-66),	σελ. 872	
τόμ. Ϛ'	(1967),	σελ. 851	
τόμ. Ζ'	(1968),	σελ. 828	
τόμ. Η'	(1969-70)	σελ. 734	
τόμ. Θ'	(1972),	σελ. 813	
τόμ. Ι'	(1974-77),	σελ. 926	
τόμ. ΙΑ'	(1979-84),	σελ. 613	
τόμ. ΙΒ'	(1995),	σελ. 528 + κδ'	
τόμ. ΙΓ'	(1985-90),	σελ. 403	
τόμ. ΙΔ'	(1991-93),	σελ. 400	
τόμ. ΙΕ'	(1994),	σελ. 439	
τόμ. ΙϚ'	(1996-2000)	σελ. 672	

Ἡ Ἐταιρεία ἔχει ἐκδώσει αὐτοτελῶς:

Ι. Ν. ΔΑΜΠΑΣΗ, Ἱστορικαὶ μελέται, σειρά πρώτη, Ἀθήναι 1966, σελ. 276, σειρά δευτέρα, Ἀθήναι 1968, σελ. 268.

Βραχύτερα μελετήματα.

Ἐκτύπ.: ΣΤΕΛΙΟΣ ΤΣΑΠΕΠΑΣ, Μυκάλης 34, 104 35 Ἀθήναι, Τηλ. 34.63.161

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΙΘ΄ 2004-2005

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ:
ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ Ο ΝΑΞΙΟΣ
250 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΝΑΞΟΣ 14-17 ΙΟΥΛΙΟΥ 2000

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ
ΠΑΡΟΝΑΣΙΑΣ κ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΝ ΕΠΙ Τῆ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ
30 ΕΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΑΣ (2004)

ΑΘΗΝΑ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΒΡΑΧΥ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	
(ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ κ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ, ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ & ΚΗΡΥΞΗ ΕΝΑΡΞΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΥΠΟ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ & ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΕΠΑΡΧΟΥ ΝΑΞΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΥ ΝΑΞΟΥ)	7-19
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	
(ἀπό τόν καθηγ. Στέφ. Δ. Ἡμελλον)	20-23
ΚΡΙΚΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ Θ., Προϋποθέσεις πνευματικῆς ζωῆς κατὰ τὸ «Συμβουλευτικόν» τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου	24
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β., Οἱ δραματισμοὶ Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου καὶ ἡ ἐποχὴ του	25-30
ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ ΜΕΝΕΛΑΟΣ, Παρατηρήσεις σὲ σχόλια τοῦ «Πηδάλιου» ἀναφερόμενα ἰδίως στὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου	31-44
ΜΠΟΥΜΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι., Ἡ ἔννοια τοῦ «ψήφω κλήρου καὶ λαοῦ» στὸν Ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἁγιορείτη	45-51
ΓΟΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Β., Βουλγαρικά Μαρτυρολόγια στὸ Νέον Μαρτυρολόγιον τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου . .	52-76
(ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ) ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ, Ἡ ἀπέραντος μνήμη τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ναξίου	77-84
ΤΟΥΜΠΑΚΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Κ., Οἱ Κολλυβάδες στὴν Νάξο καὶ κτίσματα ποὺ συνδέονται μὲ τὴν παρουσία τους στὸ νησί .	85-118
ΜΑΡΝΕΛΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΜΜ., Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου τὰ Ἄπαντα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἡ περιπέτεια τῶν χειρογράφων	119
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΕΜΜ. Ν., Ὁ Δ. Σολωμὸς ἀναγνώστης τῶν «Γυμνασμάτων Πνευματικῶν»; Μία ὑπόθεση ἐργασίας	120-133
ΤΖΑΝΝΕΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α., Βασικὰ στοιχεῖα ἀνακριτικῆς στὸ «Ἐξομολογητᾶριον» τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου	134-138
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ., Προβλήματα βιβλιογραφίας τῶν ἔργων Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου	139-143
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Ἡ ἔννοια τῆς παράδοσης στὸ Πηδάλιον τοῦ Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτη. Ἑρμηνευτικὴ προσέγγιση . .	144-156

ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΑΘΑΝ. Ε., Φιλολογικά και ιστορικά στο Νέον Μαρτυρολόγιον	157-163
ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΤΑΣΟΣ ΑΘ., Ένας ή δύο οί συγγραφείς του Πηδαλίου;	164-181
ΗΜΕΛΛΟΣ ΣΤΕΦ. Δ., Παραφιλολογικά - παραῦμνογραφικά στο ἔργο «Χρηστοθήθεια» Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου	182-193
ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ., Πρώιμη ἀξιολόγηση τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου στήν Ἱ. Θεολογική Σχολή Χάλκης	194-211
ΠΑΠΑΝΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ, Νικόδημος ὁ Ἀγιο- ρείτης ὡς ἐπιγραμματοποιός κρινόμενος ἐκ τῶν συναξαρια- κῶν ἐπιγραμμάτων του	212-304
ΜΠΙΛΑΛΗΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ, Ἱεροὶ ναοὶ τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου (ἀνά τήν Ἑλλάδα)	305-321
ΜΑΝΑΦΗΣ ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ., Ἰδιόγραφος ἐπιστολή Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου συνοδευτική τῶν χειρογράφων τοῦ Συναξαριστοῦ. Ἀποδέκτης ὁ Μητροπ. Δράμας Ἰωσήφ καί οὐχί ὁ Πατριάρ- χης Γρηγόριος ὁ Ε΄	322-336
ΣΦΥΡΟΕΡΑΣ ΒΑΣ. ΒΛ., Ἡ Νάξος στά χρόνια τοῦ Νικοδήμου Ἀ- γιορείτη	337-344
ΜΑΣΤΟΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΥΛ., Ναοὶ καί μονύδρια τῆς Χώρας Νάξου κατά τήν ἐποχή τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτη	345-402
ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	403-405
Α΄ ΙΔΡΥΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	403
Β΄ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ	403
Γ΄ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ	404
Δ΄ ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ	404
Ε΄ ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	404-405
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	406-407

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΤΟΜΟΣ 20, 2006-2010

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΧΡΥΣΗ ΚΟΣΚΟΡΟΥ

ΑΘΗΝΑ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
ΗΜΕΛΛΟΣ ΣΤΕΦ. Δ., Μηλιακά δικαιοπρακτικά έγγραφα	5-30
ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ ΜΕΝΕΛΑΟΣ Α., Ναξιακά δικαιοπρακτικά έγγραφα (17ος - 19ος αί.)	31-56
ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ., Οί Κορνάροι - Χανιώτες τής Μυκόνου και ό «Άη-Γιώρης» στον Άμπελόκηπο [1599-1850]	57-106
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤ. Β., Άπεραθίτικα τής Νάξου αίνιγματα	107-122
ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ ΙΩ. Κ., Τό τοπωνύμιο Άτσιτάπη	123-126
ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ ΝΙΚ. ΧΡ., Άνέκδοτα έγγραφα για τά μετόχια τών μονών Πάτμου και Σινά στην Πάρο	127-148
ΦΛΩΡΑΚΗΣ ΑΛΕΚΟΣ Ε., Τοπωνυμικός περίτλους Τήνου. Άκτωνύμια - Μικροακτωνύμια	149-256
ΜΟΝΙΟΥΔΗ - ΓΑΒΑΛΑ ΔΩΡΑ, Τά άρχοντικά του 19ου αιώνα στη Σαντορίνη	257-272
ΨΑΡΡΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΕΜΜ., Ό κώδικας (σπάραγμα) του Άρχιερατικού Πρωτονοταρίου και Ύπονοταρίου ΑΝΩΜΕΡΩ παπα Ίακώβου Κουφόπουλου (1823-1828)	273-338
ΜΟΥΖΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ, «Θεμωνιά» στην Άνω Μεριά τής Φολεγάνδρου. Παράδειγμα οικογενειακής κλειστής άγροτικής οικονομίας	339-370
ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ Μ. Γ., Δύο έγγραφα για τό Μετόχι τής Μονής τής Παναγίας Χοζοβιώτισσας Άμοργού στη Σάμο	371-382
ΧΡΥΣΟΥ - ΚΑΡΑΤΖΑ ΚΥΡΙΑΚΗ, Ή τροφή και ή διατροφή ως παράγοντες κοινωνικών και οικονομικών μεταβολών (20ός αί.) στις Κυκλάδες και ιδιαίτερα στη Σαντορίνη (ένδεικτικές παρατηρήσεις)	383-398
ΤΟΥΜΠΑΚΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Κ., Περί του έπωνύμου και τής καταγωγής του από Σμύρνης και Χαλκηδόνας Πατριάρχου Κων/πόλεως Άνθίμου Γ του «Βδελλά»	399-426
ΓΑΒΑΛΑΣ ΒΑΣ. Σ., Δημογραφικά καθεστώτα και νησιωτικοί πληθυσμοί. Ή περίπτωση τών Κυκλάδων	427-443

ΜΑΡΜΑΡΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Β., Ἡ κατά τὸν Πausanία γεωγραφικὴ διασπορὰ στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο ἔργων ἀπὸ Πάριον λίθον	444-451
ΜΠΑΜΠΟΥΝΗΣ ΧΑΡΑΛ., Κιμῶλον κοινωτικά καὶ δημοτικά [17ος αἰ. - 1912]	452-497
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	498-500
ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ. Δημήτριος Ζ. Σοφιανός (1953-2008)	501-503
ΒΡΑΧΥ ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ 50ΕΤΗΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	504-505
ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	506-517
ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	518-520
Α' ΙΔΡΥΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	518
Β' ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ	518
Γ' ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ	518-519
Δ' ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ	519
Ε' ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ	519-520
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	521-522